

איום על שוטר במסגרת מילוי תפקידו

התקלות עם שוטרים היא לא פעם מאיימת, בלתי נעימה, ומלחיצה. לעתים עלול האזרח לחוש ש"מחפשים אותו", או שהתנהגות המשטרה כלפיו אינה מוצדקת. כתוצאה מכך, לא פעם אזרחים "מועדים בלשונם", ואומרים דברים קשים ולא יאים כנגד לובשי המדים, ואף משמיעים איומים כלפיהם. בתוך כך, המחוקק ובתי המשפט מוקיעים כל התנהגות אשר מונעת, מפריעה או מכשילה שוטר מלמלא את תפקידו כראוי ולשמור על הסדר הציבורי. עו"ד אסף דוק מסביר כיצד החוק מתייחס לעבירת איום על שוטר בעת מילוי תפקידו, העונש בצידה וכן התייחסות בתי המשפט אליה.

לצערנו זוהי סצנה מוכרת בה נתגלע ויכוח בין שוטר לאזרח ומלהט הדברים נפליטים אמירות קשות ואיומים כנגד השוטר. מדובר בטעות גדולה ובעבירה חמורה שלצדה נקבעו עונשי מאסר ממושכים. שוטר מוגדר כעובד ציבור, וככזה, הוא זוכה להגנה מיוחדת מצד המחוקק, שכן כל הפרעה לפעילותם של עובדי הציבור יש בה כדי לערער את הסדר החברתי הקיים. עובדי ציבור אמורים להיות מסוגלים לבצע את תפקידם, באין מפריע וללא התנגדות. לכן, החוק רואה כל התנהגות שיש בה כדי למנוע, להפריע או להכשיל אותם מלמלא תפקידם כחמורה ביותר.

יסודות עבירת איום על שוטר ומרכיביה

[עבירת האיומים](#) הנה עבירה של הטלת אימה על אדם אחר ופגיעה בביטחונו האישי, בין שהחשש לפגיעה בו הינו ריאלי ובין אם לאו. ההפחדה עשויה להתייחס למגוון אינטרסים של הפרט ובהם חייו, חירותו, שלמות גופו, בריאותו, קניינו וכדומה. המאיים על שוטר בכל דרך שהיא, בפגיעה בגופו, בחירותו, בשמו הטוב או בפרנסתו שלו או של אדם אחר, הן במטרה להפחיד, להזיק או להקניטו - דינו **עד 3 שנות מאסר**.

היסוד העובדתי הוא למעשה היסוד ההתנהגותי, כלומר מעשה העבירה עצמו - האיום. היסוד הנפשי הנדרש בעבירת איומים הוא "בכוונה להפחיד את האדם או להקניטו" - קרי שהמאיים הציב לנגד עיניו את המטרה של הפחדה והקנטה, כלומר, כי שאיפתו - ולא המניע שדחפו לעשות המעשה - היתה להשגתו של יעד זה. **היסוד הנפשי** מתקיים במצבים בהם למאיים הייתה מודעות, ברמה גבוהה של הסתברות, כי היעד של הפחדה, או הקנטה, יתממש עקב איומו, גם אם אין לו שאיפה לכך.

המחוקק מתייחס לאיום באופן גלובלי, אם כי עושה את ההבדלה המהותית בין איום סרק שאין מאחוריו כוונה למימוש לבין האיום האמיתי, הממשי והרציני המאיים לפגוע באדם אחר, בפרנסתו, בשמו הטוב או בגופו. באיום עצמו יש מאין הטלת פחד ומורא כלפי הצד המאיים - בין אם ימוש האיום ובין אם לאו, אך כאן אנו לא עוסקים בניבוי העתיד, אלא בתוצאות המעשים בהווה - אדם מאיים, זה אדם שנשללה ממנו זכות קיום בסיסית וכי חייו נהרסים בדרך זו או אחרת טרם מימוש האיום.

עבירת האיומים כשלעצמה הינה עבירה חמורה ביותר, ועל אף שלעיתים יכול להתעורר קושי להוכיח שאכן מה שנאמר מהווה איום - במידה והוכח שאכן אדם איים על אדם אחר, אזי מדובר בעבירה קשה מיוחדת.

יש לציין שגם במידה ואין בכוונת המאיים לנקוט באלימות בפועל, וגם אם הצד השני לא חש מאוים מהדברים, אמירה מאיימת תחשב כאיום על פי מבחן האדם הסביר: קרי, במידה והאדם הממוצע היה חש מאוים מאותה אמירה, אזי האמירה תחשב איום. גם אם בפועל הצד השני לא חש מאוים ממנה.

מכאן עולה שעבירות של העלבה ואיומים נתונות לפרשנות משפטיים, ולכן עולה החשיבות של ייצוג משפטי מיומן במקרים של האשמה בעבירת איומים, בכדי לנסות לשכנע את השופט שהאמירה שנאמרה אינה עבירה מאיימת.

מה ההבדל בין איום לבין אזהרה?

כבוד השופט ברק, הטיב לענות על שאלה זו בע"פ 103/88 וקבע כי קו הגבול בין איום לבין אזהרה אינו מדויק. ניתן להיעזר בנקודה זו במבחן העזר הבא: האם יש לדובר שליטה או השפעה על אפשרות התממשותה של הסכנה שעליה הוא מתריע? אם התשובה היא בחיוב - הדובר שולט על התממשות האזהרה - יש לראותו כמאיים, ולא רק כמזהיר.

המבחן המכריע לרכיב "האיום" הוא מבחן "המהות". דהיינו, מה מהותם וטיבם של הדברים שנאמרו. המבחן הוא מבחן אובייקטיבי. שומה על ביהמ"ש לבדוק האם הדברים שנאמרו על-ידי המאיים נשאו אופי של איום, לפי המבחן של השפעתם האפשרית על האדם הסביר ולא לפי הרגשתו הסובייקטיבית של המאויים. בכל מקרה על בית המשפט יהיה למצוא את האיזון הראוי באשר לקביעה האם התוכן שהופנה כלפי המאויים הוא אכן תוכן מאיים, כזה שמוצדק בגינו להרשיע את המאיים ולהטיל עליו את קין בדמות רישום פלילי.

בע"פ 103/88 נקבע כי יש להבחין בין "איומים", כמובנם בסעיף 192 לחוק העונשין, לבין עצה, התראה והבעת דעה, שגם בהן יש כדי להביא את השומע הסביר לכדי פחד מפני הרעה הצפויה לו ולערער את שלוות נפשו. אפילו מביאות אמירות כאלה לידי הפחדת אדם רגיל, ואפילו מתלוות להן הכוונה להפחיד, אין הן תמיד בגדר "איומים", כשבסיסוד האמירה עומד הרצון להביא את השומע למודעות בדבר תוצאה פוגענית אפשרית בו ולשקילת צעדיו בהתאם. שכן לא דומה "הפחדה קונסטרוקטיבית" ל"הפחדה שלילית", היא ההפחדה שמפניה בא סעיף 192 להגן.

כמעט כל בן אדם שני מאיים בשגגה, בהלצה או ברצינות על אדם אחר, אם אין בכוונתו לממש את האיום. רבים האזרחים שמכירים בעובדה כי בקלות ניתן להפוך חייו של אדם בשל איומים ולפרש אותם באופן דרמטי וקיצוני.

לא חסרים טיפוסים מחרחרי מלחמות ומניפולטיביים, משועממים או נשים נקמניות, שמספיק מבט חד ונוקב כלפיהם בכדי שירגישו מאוימים ושלל אמתלות אחרות להשגת דבר במרמה, ע"י הגשת תלונת סרק על איומים.

דוגמאות לביטויים שאינם נחשבים כאיום לדעת הפסיקה

1. "לא יהיה לך טוב בחיים", ראה ת"פ 879-09-11.

2. "אני אראה לך מזה", ראה ת"פ 48902-02-11.

3. "אני איזין אותך", ראה ת"פ 5677-07.

4. "אני איזין מי שילביש עליי תיק", ראה ת"פ 19825-04-10.

האם איום יכול להיחשב להעלבת שוטר?

התשובה היא כן. מכיוון שההגדרה של העלבת עובד ציבור, ובכלל זה שוטרים, היא רחבה למדי, והיא כוללת בתוכה מעשים, דיבורים, ואף מחוות שיש בהם להעליב או לפגוע, במצב שבו אדם משמיע איום כנגד שוטר, בהחלט ניתן להכניס איום זה תחת העבירה של העלבת ציבור. לצד זאת, עבירת העלבת עובד ציבור תחשב כזו, רק במידה והאמרה נאמרה כלפי עובד הציבור במהלך מילוי התפקיד, או בנוגע למילוי התפקיד. זה אומר, שאדם שנכנס לדין ודברים עם שוטר, מעליבו או מאיים עליו - לא ייחשב הדבר כאילו העליב עובד ציבור, כל עוד השוטר לא היה במדים, או הדבר לא נאמר בהקשר לתפקידו או פעולותיו כשוטר. הבנה זו היא חשובה ביותר, כי היא מדגישה את הצורך של שוטרים בתפקיד אך לא לבושים במדים, להזדהות כאשר הם ניגשים לתשאל או להעיר לאזרחים אשר לא פעם מוצאים עצמם מופתעים כאשר אדם זר ברחוב מתחיל להטריד אותם בשאלות, הנחיות או הוראות.

איום על שוטרים בראי הפסיקה

דוגמה לנחישות מערכת המשפט להגן על שוטרים מפני איומים, מצויה בתיק פלילי 1397-07: שם

דובר על תושב אילת בעל עבר פלילי שבעת שישי במעצר בחודש יוני בשנת 2008, אמר לשוטר את המילים הבאות: "אני עוד אתפוצץ בתחנה וככה אקח איתי הרבה שוטרים." הוא המשיך ואמר: "אתם השוטרים הם האויבים של המדינה, משתפים פעולה עם החמאס." השוטר העיר לו על הדברים, והנאשם ענה לו: "תיזהר בכפר ראמה, אני אדבר עליך בכל מקום. יש לי חברים דרוזים, אני אספר עליך בהרבה כפרים דרוזים."

כבוד השופט אלון רום התייחס לדברי הנאשם ואמר: "עצם זה שהנאשם אמר את הדברים הקשים והמאיימים כנגד שוטרים תוך שהוא מצוי במעצר במתקן משטרה, מחייב ענישה הולמת..." השופט הוסיף: "האיומים להתפוצץ בתחנת משטרה ולגרום להרג של שוטרים רבים יחד עם דברי גנאי כנגד המדינה... בתוך מתקן משטרה, יש בהם חומרה יתירה. עורך דינו של הנאשם טען כי הדברים נאמרו כשהנאשם נמצא במצוקה, מאחורי סורג. לבסוף הנאשם הורשע בהעלבת עובד ציבור ובעבירת איומים ונגזר עליו מאסר של חודשים בפועל ושישה חודשים על תנאי לצד קנס כספי בסך של 1000 שקלים.

עבירות נלוות נוספות:

1. עבירת העלבת שוטר במילוי תפקידו

[העלבת עובד ציבור](#), ובכלל זה שוטרים, מנויה בסעיף 288 לחוק העונשין וקובעת כי אדם המעליב בתנועות, במלים או במעשים, עובד הציבור, או דיין או פקיד של בית דין דתי או חבר ועדת חקירה לפי חוק ועדות חקירה, כשהם ממלאים תפקידם או בנוגע למילוי תפקידם, דינו **עד 6 חודשי מאסר**. יוער, כי העלבה אינה חייבת להיות רק מילת גנאי או קללה, אלא יכולה לכלול גם מעשים מסוימים ותנועות גופניות, כך שמדובר בהגדרה נרחבת ביותר. בנוסף, ראוי להדגיש כי אין צורך שעובד הציבור אכן יפגע מההעלבה שכוונה אליו, ומספיק שהמעשה נעשה.

[ברע"פ 229/12 צבי כהן נגד מדינת ישראל](#), בית המשפט העליון נדרש לשאלה האם הביטויים "**מושתן וילד מפגר**", חרף הבוטות שלהם עולים לכדי העלבת עובד ציבור. בית המשפט העליון קבע כי אף שמדובר בגידופים, אין מדובר בגידופים אישיים, הנוגעים לתכונותיו הפרטיות של עובד ציבור זה או אחר, ונוגעים לליבת כבודו, כי אם בביטויים פוגעניים כלליים, ואף שאלו פוגעים, ספק אם פגיעה זו היא במידה המצדיקה הרשעה בדין הפלילי. בתוך כך, נקבע שכדי שיתקיים יסוד ההעלבה יש להוכיח שהאמירה עומדת בשני מבחנים - המבחן התוכני והמבחן ההסתברותי:

□ מבחינה תוכנית, יש להוכיח כי האמירה היא בגדר "מעשים קיצוניים של פגיעה קשה בליבת כבודו של עובד הציבור".

□ מבחינה הסתברותית, יש להוכיח כי קיימת ודאות קרובה לכך שמעשה ההעלבה יוביל לפגיעה קשה בתפקודו של השירות הציבורי.

2. עבירת הפרעה לשוטר / הכשלת שוטר במילוי תפקידו

אכיפת הסדר הציבורי דרושה לקיום מרקם חיים תקין בחברה מאורגנת ולכן כל פגיעה בשיטור ושיבושו יש בהם כדי לצמצם את כוחה של המדינה באשר לפתרון סכסוכים וליישומו של הדין עד כדי פגיעה בשלטון החוק. סעיף 275 לחוק עוסק בעבירת [הפרעה לשוטר במילוי תפקידו](#) וקובע כי אדם העושה מעשה בכוונה להפריע לשוטר כשהוא ממלא את תפקידו כחוק או מכשילו בכך, או מפריע לאחר או מכשילו מלעזור לשוטר, צפוי **לעד 3 שנות מאסר ולא פחות משבועיים ימים**. עצם הגדרת ההפרעה הינה רחבה ביותר, ויכולה לכלול שורה ארוכה של התנהגויות, החל מאי שיעיה להוראות שוטר ועד לקריעת דוחות. יחד עם זאת, בעבירה זו צריך להתקיים היסוד הנפשי, כלומר שהאדם המבצע את המעשה מודע לכך שהדבר עלול להפריע לשוטר למלא את תפקידו, וזאת ללא קשר להתקיימותה של ההפרעה הלכה למעשה. כמו כן, האדם חייב לדעת שמולו עומד שוטר, ודבר זה ניתן להסיק על ידי הזדהות של בעל התפקיד, מדים שהוא לובש, הצגת תעודה וכן הלאה. תנאי נוסף להתגבשות העבירה הוא שההפרעה מתרחשת בעת מילוי תפקידו של השוטר בלבד.

3. עבירת תקיפת שוטר במילוי תפקידו

סעיף 273 לחוק עוסק בעבירת [תקיפת שוטר](#) וקובע **עד 3 שנות מאסר ולא פחות מחודש ימים** לאדם התוקף שוטר והתקיפה קשורה למילוי תפקידו כחוק או אדם אחר העוזר לשוטר כשהשוטר ממלא תפקידו כחוק. עונש המינימום שנקבע בעבירה זו משקף את מטרתו של המחוקק למנוע כל פעילות שתמנע או תפריע לשוטר למלא את תפקידו שתכליתו להגן על כלל הציבור.

סעיף 274 עוסק בעבירת [תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות](#) וקובע **עד 5 שנות מאסר ולא פחות משלושה חודשים** לאדם התוקף שוטר והתקיפה קשורה למילוי תפקידו כחוק ונתקיימה בו אחת מאלה:
 התוקף התכוון להכשיל, למנוע או להפריע לשוטר מלמלא את תפקידו.
 התוקף היה חמוש בנשק חם או קר.
 התקיפה בוצעה בצוותא של יותר משני אנשים.

זומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין איומים על שוטרים?

אכיפת הסדר הציבורי דרושה לקיום מרקם חיים תקין בחברה מאורגנת ולכן כל פגיעה בשיטור ושיבושו יש בהם כדי לצמצם את כוחה של המדינה באשר לפתרון סכסוכים וליישומו של הדין עד כדי פגיעה בשלטון החוק. משכך, בתי המשפט מוקיעים כל התנהגות אשר מונעת, מפריעה או מכשילה שוטרים מלמלא את תפקידם כראוי תוך שהם מטילים עונשים כבדים על מבצעים.

בכל ויכוח עם שוטר עליך לשמור על לשונך, ו"לבלוע את הצפרדע". אל תתנגד, אל תרים את הקול או תאיים על השוטר שמולך. במידה ואתה מרגיש שנעשה כלפיך עוול, בקש מהשוטר להזדהות, הוא מחויב לכך על פי חוק, ונסה לתעד את הדברים בכל דרך אפשרית, בין עם באמצעות הקלטה, צילום או איסוף פרטיהם של אלו שנכחו במקום והיו עדים לדברים.

זכור, כי [היועצות בעורך דין פלילי](#) הינה קריטית לאורך כל שלביו של ההליך המשפטי המתנהל נגדך. עורך הדין שייצג את האינטרסים שלך יוכל עוד משלביו הראשונים של ההליך לסכל את האפשרות שתואשם או תורשע בהאשמות שווא וכן במקרים מסוימים אף להביא לביטול ההליך הפלילי שנפתח נגדך. בכל מקרה של חשד בביצוע או מעורבות בעבירה פלילית, הצורך ביעוץ משפטי מקצועי הוא הכרחי. עורך הדין יוכל להקטין את כובד הראיות נגדך ולהביא לתוצאות המיטביות בתיק בכך שסייע לך לגבש גרסה עקבית שעשויה להיות ההבדל בין הרשעה לזיכוי.

במידה וזומנת [לחקירת משטרה](#) או הוגש נגדך [כתב אישום](#) בגין איום על שוטר במילוי תפקידו, פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או [השאר פרטים](#) ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.

{*:fast_contact}